

บทที่ 2

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน ศึกษาผลและเงื่อนไขปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน : กรณีศึกษาตำบลมูโนะ อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กอายุ 1-3 ปี ที่อาศัยอยู่ในตำบลมูโนะ อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส จำนวน 410 คน

พื้นที่ที่ศึกษา คือ หมู่ที่ 5 บ้านบูกะ ตำบลมูโนะ อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาภาวะทุพโภชนาการสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด และผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชน ให้ความสนใจและยินดีร่วมมือในการดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มแกนนำของชุมชน ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมที่วิจัยเพื่อศึกษารูปแบบในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำศาสนา จำนวน 23 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กอายุ 1-3 ปี และบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กอายุ 1-3 ปี จำนวน 41 ครอบครัว มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) ครอบครัวมีความสนใจที่จะพัฒนาลูก 2) สามารถเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3) ยินดีให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและพัฒนาการของลูก 4) ยินดีให้เยี่ยมบ้านและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูก

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนผลการวิจัยให้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น มีขั้นตอนดังนี้

1. การลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การทำแผนที่ชุมชน และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
2. การจัดเวทีประชุมกลุ่มแกนนำ เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และกำหนดรูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน

3. จัดทำแผนปฏิบัติการ
4. ปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้
5. ติดตามประเมินผล
6. สะท้อนผลการปฏิบัติ
7. สรุปผลการดำเนินงานการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนเตรียมวิจัย

1.1 การคัดเลือกชุมชน

คัดเลือกชุมชนแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกหมู่บ้านบุเกะ ตำบลมูโนะ อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ คือ

1.1.1 หมู่บ้านบุเกะเป็นชุมชนที่มีเด็กวัยก่อนเรียนมีปัญหาพัฒนาการทางด้านร่างกาย คือ มีภาวะทุพโภชนาการสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด

1.1.2 ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชน ให้ความสนใจและยินดีร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

1.2 การบูรณาการตัวผู้วิจัยให้เข้ากับชุมชน

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับหัวหน้าสถานีอนามัย นายองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชนในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพจริงของชุมชน พบปะกับกลุ่มต่าง ๆ การทำความรู้จักคุ้นเคยอย่างไม่เป็นทางการ โดยการพูดคุย เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และการยอมรับ และประเมินความตั้งใจจริงของแกนนำในพื้นที่ที่จะร่วมมือในโครงการวิจัย

1.3 สรรหากลุ่มแกนนำที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชน โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นผู้นำ เป็นที่ยอมรับจากคนในหมู่บ้าน เต็มใจ และสนใจที่จะเข้าร่วมในโครงการวิจัย

1.4 สสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน

1.5 จัดประชุมแกนนำ จัดเวทีประชุมกลุ่มแกนนำ สสำรวจปัญหา ความต้องการ กำหนดรูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนโดยใช้เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้และการกระตุ้นการมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค AIC และการประชุมอย่างมีส่วนร่วม

2. ขั้นตอนการปฏิบัติการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติการ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observing) 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflecting) แต่ละขั้นมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยและกลุ่มแกนนำปฏิบัติดังนี้

2.1.1 ร่างแผนปฏิบัติการโดยผู้วิจัยและกลุ่มแกนนำ

2.2.2 นำเสนอแผนปฏิบัติการแก่สถานีนอมนามัยและองค์การบริหารส่วนตำบล (ผู้ที่เกี่ยวข้อง) ทราบเพื่อขอความเห็นชอบสู่การปฏิบัติ

2.2 การปฏิบัติการ (Action)

2.2.1 กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผน

2.2.2 ปฏิบัติการตามกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 การสังเกตการณ์ (Observing)

2.3.1 สังเกตการดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนด

2.3.2 บันทึก เก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติการของกลุ่มผู้วิจัยและประชาชนทั่วไป

2.3.3 ประเมินผลการดำเนินการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนแต่ละกิจกรรม

2.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflecting)

2.4.1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ

2.4.2 หาแนวทางปรับปรุงและพัฒนา

2.4.3 ปรับปรุงพัฒนาส่วนที่เป็นปัญหา และยังไม่สมบูรณ์เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

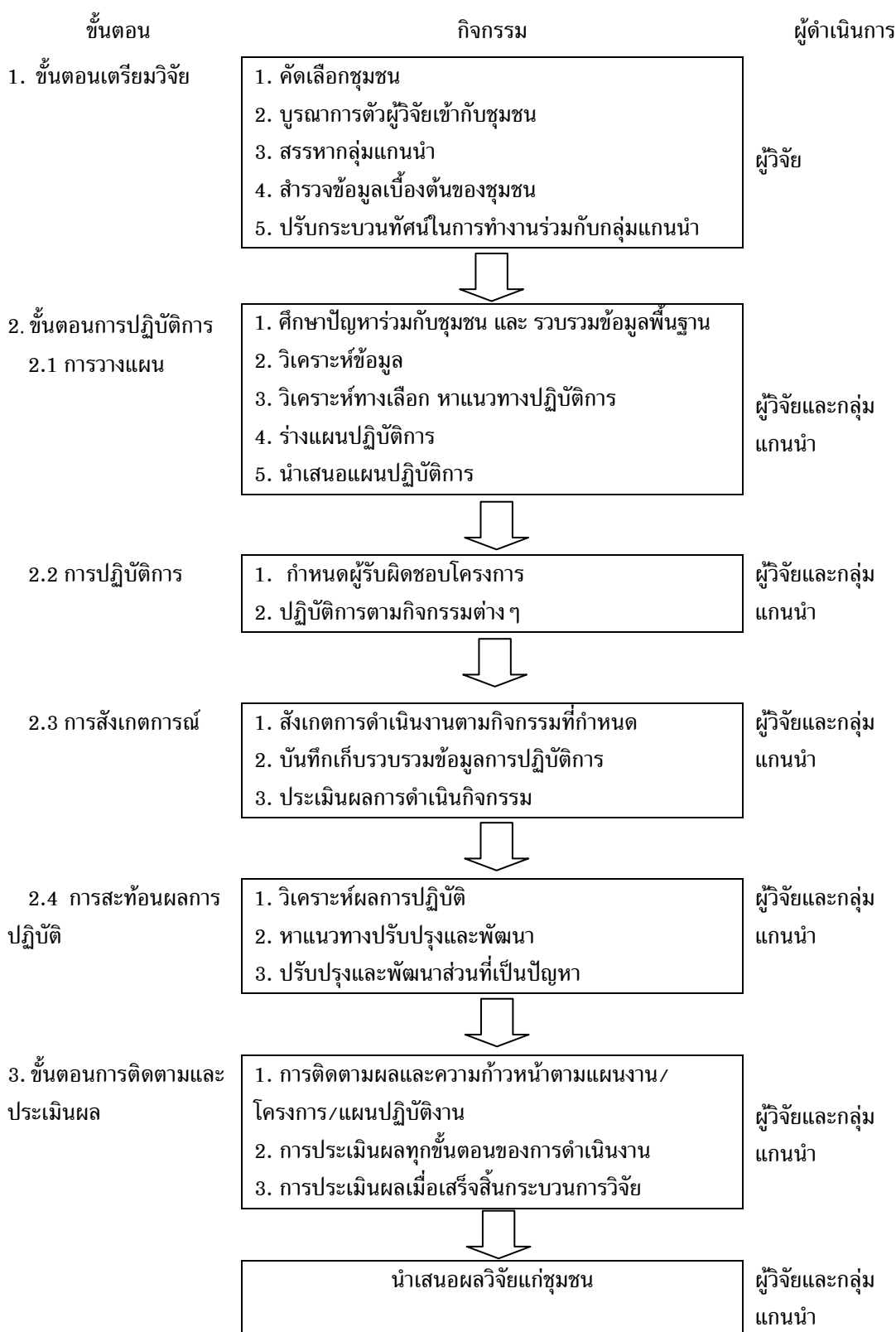
3.1 การติดตามผลและความก้าวหน้าของแผนงาน/โครงการ/แผนปฏิบัติงาน เพื่อดูผลการดำเนินงาน ตลอดจนความก้าวหน้าของกิจกรรมที่ได้ดำเนินไปแล้ว และกิจกรรมที่ยังไม่สามารถดำเนินการตามแผน ผลการปฏิบัติงานที่พึงพอใจ ปัญหาอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน

3.2 การประเมินผลทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนการปฏิบัติ ซึ่งอาจต้องกลับไปดำเนินการซ้ำอีกบางขั้นตอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

3.3 การประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย โดยประเมินผลร่วมกันของทีมแกนนำ หลังเสร็จสิ้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการดังนี้

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการวิจัยภาคสนาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

ในการทำการศึกษานี้ใช้เครื่องมือจำแนกตามลักษณะของการใช้งาน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เทคนิคที่ใช้ในการวางแผนชั้นเตรียมวิจัย ได้แก่ การจัดเวทีระดมความคิดเชิงสร้างสรรค์ (AIC) การประชุมอย่างมีส่วนร่วม Focus Group และ Mind mapping

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้ในการสังเกตรายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของการศึกษารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน และสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน

2.2 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมของบ้าน

2.3 แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวและเด็กอายุ 1-3 ปี จำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก

ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ รวม 25 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านร่างกาย	จำนวน	6	ข้อ
2. ด้านภาษาและสติปัญญา	จำนวน	8	ข้อ
3. ด้านอารมณ์และจิตใจ	จำนวน	7	ข้อ
4. ด้านสังคม	จำนวน	4	ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าเลือกคำตอบถูกต้อง ให้ 1 คะแนน

ถ้าเลือกคำตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ทราบ ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ร้อยละของคะแนนความรู้	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
80-100	20.00-25.00	สูง
50-79	12.50-19.99	ปานกลาง
0-49	0-12.49	ต่ำ

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู จำนวน 39 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย จำนวน 13 ข้อ

2. ด้านภาษาและสติปัญญา	จำนวน	9	ข้อ
3. ด้านอารมณ์และจิตใจ	จำนวน	9	ข้อ
4. ด้านสังคม	จำนวน	8	ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ลักษณะข้อความเชิงนิมมาน (Positive Statement) กำหนดให้

ปฏิบัติมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่ปฏิบัติเลย	ให้	1	คะแนน

ลักษณะข้อความเชิงนิเสธ (Negative Statement) กำหนดให้

ปฏิบัติมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้	4	คะแนน
ไม่ปฏิบัติเลย	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
4.51-5.00	ดีมาก
3.51-4.50	ดี
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51- 2.50	ไม่ดี
1.00- 1.50	ไม่ดีมาก

2.4 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครอบครัวและชุมชนต่อรูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

2.5 แบบทดสอบพัฒนาการเด็ก Denver II ฉบับภาษาไทย ซึ่งแปลโดย นิตยา คชภักดี และอรพินท์ เหล่าสุวรรณพงษ์ เป็นแบบทดสอบพัฒนาการเด็กมาตรฐานใช้ทดสอบพัฒนาการเด็กแรกเกิด-6ปี พัฒนามาจากแบบทดสอบพัฒนาการ DDST (Denver Developmental Screening Test) แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านภาษา และด้านกล้ามเนื้อใหญ่ โดยผู้วิจัยปรับข้อสอบด้านภาษาให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน โดยมีการใช้ภาษาชาวบ้านในการสื่อสาร มีการปรับปรุงคำถาม การยกตัวอย่างสัตว์และรูปสัตว์ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

2. การสร้างเครื่องมือ

ในการทำการศึกษานี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบสอบถามวัดความรู้ การปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน และแบบสำรวจ ดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการสร้างเครื่องมือ
2. นำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการศึกษาเอกสารมากำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่ต้องการวัด
3. สร้างเครื่องมือแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบสอบถามความรู้และแบบสอบถามการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน
4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข
5. ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์วิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไข พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)
6. นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of Item Objective Congruence) (ปราณี ทองคำ, 2539 : 232) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะของพฤติกรรมหลัก

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การคัดเลือกข้อความ ถ้าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 คำถามนั้นก็เป็นตัวแทน ลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้น ถ้าข้อความใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้ต่ำกว่า 0.5 ข้อความนั้นจะถูกลบออก หรือต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น

7. แก้ไขข้อบกพร่องตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง

8. นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้เลี้ยงดูเด็กอายุ 1-3 ปี ในหมู่บ้านข้างเคียง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน และนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

8.1 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถาม เพื่อประเมินผล ความรู้และการปฏิบัติ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ทั้งหมดลบคะแนนข้อนั้น (Corrected Item-total Correlation) (Crocker and Algina, 1986 : 317)

$$\text{สูตร} \quad r_{i(x-i)} = \frac{r_{xi} S_x - S_i}{\sqrt{S_i^2 + S_x^2 - 2r_{xi} S_x S_i}}$$

เมื่อ	$r_{i(x-i)}$	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดลบคะแนนข้อนั้น
	r_{xi}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งหมด
	S_x	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมทั้งหมด
	S_i	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ

หลังจากนั้น ทำการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ โดยการทดสอบค่าที (ปราณี ทองคำ, 2539 : 247) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad t = \frac{r_{i(x-i)} \sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r_{i(x-i)}^2}} ; df = n-2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าของการแจกแจงใน t-distribution
	$r_{i(x-i)}$	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดลบคะแนนข้อนั้น
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ

สรุปผลโดยพิจารณาค่า t ที่คำนวณได้ ถ้าค่า t ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่า t ที่เปิดใน ตาราง r ที่ $df = n-2$ แสดงว่าคะแนนของข้อนั้นมีความสัมพันธ์กับคะแนนรวม นั่นคือ ข้อคำถามนั้นมีอำนาจจำแนก แต่ถ้าค่า t ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่า t ที่เปิดในตาราง r ที่ $df = n-2$ แสดงว่า คะแนนของข้อนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนรวม นั่นคือ ข้อคำถามนั้นไม่มีอำนาจจำแนก ข้อคำถามนั้นจะถูกตัดออกไป หรือต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น

8.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อคำถามรายด้าน โดยใช้วิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 204)

$$\text{สูตร} \quad \alpha_k = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_{\text{item}}^2}{S_{\text{total}}^2} \right]$$

เมื่อ	α_k	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	S_{item}^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_{total}^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ
	k	แทน	จำนวนข้อในแบบสอบถาม

ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน และแบบสอบถามการปฏิบัติตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนมีค่าความเชื่อมั่น 0.822 และ 0.856 ตามลำดับ

9. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งจนเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดการดำเนินงานในชุมชนระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2549 ถึงเดือนสิงหาคม 2550 โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละชั้นดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตลอดจนข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา ได้แก่ แผนที่ชุมชน ประวัติชุมชน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาต่างๆ ในชุมชน

2. เก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยได้บันทึกปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัยตลอดการดำเนินการวิจัยในชุมชน เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก การบันทึกภาพและเสียงโดยดำเนินการดังนี้

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเกตปรากฏการณ์ต่างๆ ในการร่วมกิจกรรมกับชุมชน และสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกระบวนการขั้นต่างๆ ของครอบครัวและชุมชน รวมถึงการสังเกตการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนของครอบครัว

2.2 การสัมภาษณ์ เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติ และการปฏิบัติตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนของครอบครัวและชุมชน

2.3 การสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและความคิดเห็นเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน

3. เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครอบครัวและชุมชนต่อการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนภายหลังการดำเนินงาน

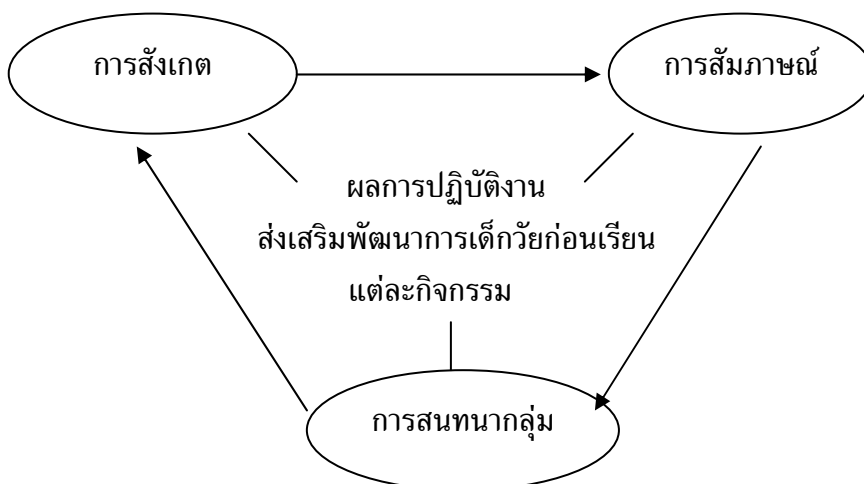
4. เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความรู้และการปฏิบัติตนของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กหลังการดำเนินการตามแผน

5. เก็บข้อมูลพัฒนาการเด็กกลุ่มเป้าหมายจากแบบประเมินพัฒนาการเด็ก Denver II หลังการดำเนินการตามแผน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การประชุมแบบมีส่วนร่วม การจัดเวทีประชาคม และการระดมความคิดเห็นด้วยเทคนิค AIC เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน (Triangulation Method) ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method)

หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป (Analytic Induction) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลรายวัน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยหลังจากการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นในแต่ละวัน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการบันทึกและเขียนขยายความให้ชัดเจน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลรวม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์เบื้องต้นแล้ว โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยเพื่อสร้างข้อสรุปเบื้องต้น และใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูลแบบใช้ทฤษฎี (การมีส่วนร่วม แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพ แรงจูงใจ) เพื่อให้สามารถสร้างข้อสรุปอธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ได้อย่างชัดเจนถูกต้อง และอยู่ในบริบททางสังคม วัฒนธรรมชุมชน หลังจากสรุปผลข้อมูลได้ครบถ้วน ถูกต้องตรงกันแล้วได้มีการ

ตรวจสอบข้อมูลโดยผ่านการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของกลุ่มด้วย นำเสนอโดยการบรรยายเชิงพรรณนาตามสภาพความเป็นจริงและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าทางสถิติ ต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ และการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน

3. ข้อมูลตัวแปรพัฒนาการ ตามแบบประเมินพัฒนาการเด็ก Denver II (ตั้งภาคผนวก 2) แปลผลตามหลักเกณฑ์ดังนี้

3.1 การแปลผลข้อทดสอบรายข้อ แบ่งเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม คือ

เร็วกว่าวัย	เมื่อเด็กสามารถทำข้อสอบที่อยู่ทางขวามือของเส้นอายุได้ และต้องเป็นข้อสอบที่ไม่ได้อยู่บนเส้นอายุ
สมวัย	เมื่อเด็กสามารถทำข้อสอบที่อยู่ทางซ้ายของเส้นอายุได้ แม้เด็กข้อสอบที่อยู่บนเส้นอายุระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 27 และ 75 ผ่านไม่ผ่านหรือ ปฏิเสธ ก็ยังถือว่ามีการพัฒนาการปกติ
ควรระวัง	เมื่อเด็กทำข้อสอบไม่ผ่านหรือปฏิเสธข้อสอบที่อยู่บนเส้นอายุระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 75 และ 90
ล่าช้า	เมื่อเด็กทำข้อสอบไม่ผ่านหรือปฏิเสธการทำข้อสอบที่อยู่ด้านซ้ายของเส้นอายุ
ไม่มีโอกาสได้ทำ	เมื่อเด็กไม่มีโอกาสได้ทำ โดยการถามจากผู้เลี้ยงดู

3.2 การแปลผลโดยรวม แบ่งการแปลผลเป็น 3 กลุ่ม คือ

สมวัย	เมื่อผลการทดสอบมีข้อสอบรายข้อมีข้อที่ไม่ล่าช้า และ/หรือมีข้อทดสอบควรระวังไม่เกิน 1 ข้อ
สงสัยล่าช้า	เมื่อผลการทดสอบมีข้อที่ควรระวัง 2 ข้อขึ้นไป หรือมีข้อที่ล่าช้า 1 ข้อขึ้นไป
ไม่สามารถทดสอบได้	เมื่อผลการทดสอบมีข้อที่เด็กปฏิเสธอยู่ทางซ้ายของเส้นอายุ 1 ข้อขึ้นไป